

MĚSTO SVITAVY

Tisková zpráva

Pietní úprava protestantského hřbitova a nový pomník pruských vojáků z roku 1866

Válečné události prusko-rakouské války v roce 1866, které se odehrávaly na bojištích východních Čech, se dotkly i města Svitavy. Město se nacházelo na hlavní ústupové trase rakousko - saské armády, která ustupovala po prohrané bitvě u Hradce Králové do nitra Moravy. A za ní se valila vítězná armáda pruská pod vedením samotného krále Viléma a pruského kancléře Otto von Bismarcka.

Netrvalo dlouho a zneprátelené armády se dostaly do vojenského kontaktu i u Svitav, stejně jak u řady okolních obcí a měst. Výsledkem byly drobné srážky, dělostřelecká běsnění a střelba ručních zbraní. Ve Svitavách se dochoval deník zámečnického mistra Patzolda, který den po dni popisuje červencové události ve městě.

Ještě než vítězní Prusové obsadili Svitavy, rozvinuli na Javornickém hřebenu dělostřeleckou baterii a začali ostřelovat město, v němž se proplétaly ustupující kolony rakousko-saských armád, jezdeckta i pěších a jednotek trénu. Aby Rakušané zpomalili postup Prusů, tak proti šanonům u Javorníka vyrazilo na 700 hulánů a došlo ke krvavé řeži, které do historie vstoupila jako srážka u Svitav. I když se podařilo postup Prusů zpomalit, jejich jednotky a generální štáb vstoupili do Svitav a město obsadili. Právě zde se uskutečnilo první vyjednávání o příměří, ale francouzský zprostředkovatel Benedetti musel přiznat neúspěch své mise, a to po několikahodinovém jednání s Bismarckem. Prusové se nezastavili a pokračovali v honbě za rakouskou armádou. Pruský generální štáb ve městě přenocoval, vojáci si odpočali a pokračovali dál. Zbyly po nich polní lazarety na zahradách, v blízkosti nádraží a v obecné škole pod hřbitovem (otevřené roku 1864). V lazaretech a mezi obyvatelstvem se však rozšířila epidemie cholery, která kosila nemocné po desítkách.

První šachetní hromadný hrob vznikl na staré části hřbitova a svůj poslední odpočinek v něm našlo 180 Prusů, které nezahubila kulka, nýbrž epidemie cholery. Prostý dřevěný kříž zmizel a teprve roku 2007 byl instalován kříž nový, dovezený přímo z hradeckého bojiště.

Roku 2015 se podařilo uvolnit z rozpočtu města částku 250 tis. Kč a pietně upravit část městského hřbitova za zdí u kostnice, která po desetiletí zarůstala náletovými dřevinami a původní pomníky zůstávaly povaleny v rumišti. Byl to někdejší evangelický hřbitov, na němž se od 60. let 20. století již nepohřbívalo. Jediné svědectví o jeho existenci byla prvorepubliková fotografie s pohledem na kostel sv. Jiljí a zápisy v hřbitovní knize.

Členové muzejního historického klubu Záviš pod vedením Miloslava Štrycha se vydali po nelehké historické cestě s cílem přiřadit k zaniklým pomníkům jména. A najednou bylo jisté, že obětí prusko-rakouské války roku 1866 je ve Svitavách více. Přibylo totiž dalších šest nových jmen. Cesta k novému pomníku nebyla jednoduchá. Ale rozhodla náhoda. Na muzejním dvoře zůstal po deset let schován leštěný dioritový kámen o půltunové váze. Byl to poslední zbytek pomníku obětem

první světové války (a po jeho přebroušení pak obětem druhé světové války), který stával v Lačnově a jehož podstatné části už nenávratně chyběly. Bylo tedy možné kámen přebrousit, upravit, zhotovit nápisovou desku a nově jej instalovat do centrální části protestantského hřbitova. Ten byl mezi tím

vyčištěn, srovnán, obklopen zeleným plotem a pomníky narovnaný kolem hřbitovní zdi. Tato část hřbitova již není určena k pohřbívání, ale měla by se stát jakýmsi lapidáriem pro záchranu cenných náhrobků, kterých se vážně dotýká zub času.

A tak v předvečer nedělní svitavské pouti ke sv. Jiljí, jejíž historický program je věnován roku 1866, tedy **v sobotu 5. září, projde historický průvod vojáků z války roku 1866 městem.** Seřadiště bude u **ZŠ Felberova v 18:30** a po ulici Svitavská, podchodem u budovy Policie ČR se dostane na spodní část náměstí a **v 19:00 zazní čestná salva na nově opraveném protestantském hřbitově.**

Duchovní slovo pronesou kazatel ČCE Filip Keller a děkan ŘKC Václav Dolák. Vzpomínková pietní akce se uskuteční pod záštitou města Svitavy a Komitétu pro udržování památek z války roku 1866. Průvodní slovo pronese Miloslav Štrych a předseda Komitétu Miroslav Suchý.

Akce bude **zkončena ve 20:00 hodin koncertem hradecké kapely Kantoři na svitavském náměstí**, kdy zazní kramářské písně z roku 1866.

Program dostal název podle nápěvu jedné z těchto písní:

„A když už bylo po patálii...“

Radoslav Fikejz

Město Svitavy ve spolupráci
s Komitétem pro udržování památek války roku 1866,
Městským muzeem a galerií ve Svitavách a Střediskem kulturních služeb města Svitavy,
Uměleckou agenturou REX a Muzejním historickým klubem Závřel
zvu na vzpomínkovou akci při příležitosti 149. výročí prusko-rakouské války roku 1866
a vřelých událostí ve Svitavách

A KDYŽ UŽ BYLO PO PATÁLIÍ...

PROGRAM 5. ZÁŘÍ 2015

18:30 hodin řazení armád před ZŠ Felberova s marš ulicí Svitavskou
na dolní náměstí a na hřbitov

19:00 hodin vzpomínka na padlé u hromadného hrobu 180 pruslých vojáků

19:15 hodin vzpomínkové setkání na nově zrekonstruovaném protestantském
hřbitově a svěcení nového pomníku obětem války roku 1866

20:00 hodin náměstí - koncert kapely KANTOŘI

PROGRAM 6. ZÁŘÍ 2015

9:00-17:00 hodin náměstí - Pout' ke sv. Jiljí
Svitavské obrázky z roku 1866 aneb Když vojska táhnou městem

14:00 hodin Prusové a kníže Bismarck, taktéž jiní potentáti, z Hradce koňmo,
ba i pěšky, do Svitav se mají hnát!

